

3806

9/2/02

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
AMBTENARENZAKEN EN BUITENLANDS BELEID,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 1999 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering, gewijzigd bij besluit van 11 mei 2001 en van 13 juli 2001 ;

Gelet op het ministerieel besluit van 15 maart 2001 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 08 november 2001,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Wegens de artistieke, historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

parochiekerk Sint-Ursmarus met omringend ommuurd en omhaagd voormalig kerkhof, gelegen te Kruishoutem (Nokere), Hovebroekweg ;

bekend ten kadaster:

Kruishoutem, 3de afdeling, sectie A, perceelnummer 148A.

Wegens de historische, sociaal-culturele en wetenschappelijke waarde:

- als monument:

voormalige pastorie met aanhorigheden, omhaagde tuin en pastoorspad gelegen te Kruishoutem (Nokere), Waregemsestraat 19;

bekend ten kadaster:

Kruishoutem, 3de afdeling, sectie A, perceelnummers 152C, 159C.

Wegens de artistieke, historische, sociaal-culturele en wetenschappelijke waarde:

- als monument:

kasteeldomein met kasteel, poortgebouw, paardenstallen, park met vijvers, dreven, weilanden en bossen, gelegen te

Kruishoutem (Nokere), Kasteeldreef 1, 3;

bekend ten kadaster:

Kruishoutem, 3de afdeling, sectie B, perceelnummers 103B, 104, 105S, 106C, 106K, 120A, 14, 15, 16, 17, 17/2, 18, 19, 20, 21, 23A, 25, 5C, 5D, 54A, 55B, 56B, 57, 58, 59A, 60A, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67A, 70A, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86A, 87A, 87B, 88, 90A, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97C.

Wegens de artistieke, historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

vier bediendewoningen met tuin,

gelegen te Kruishoutem (Nokere), Kasteeldreef 2, 4, 6, 8;

bekend ten kadaster:

Kruishoutem, 3de afdeling, sectie B, perceelnummers 108A, 108B, 110D, 111A, 112C, 113, 115, 116, 117A.

Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

neerhof met aanhorigheden en erf,

gelegen te Kruishoutem (Nokere), Kasteeldreef 10;

bekend ten kadaster:

Kruishoutem, 3de afdeling, sectie B, perceelnummer 99C.

Wegens de historische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

herberg en voormalig gemeentehuis,

gelegen te Kruishoutem (Nokere), Nokeredorpstraat 26;

bekend ten kadaster:

Kruishoutem, 3de afdeling, sectie B, perceelnummers 119E, 119F.

Wegens de historische, industrieel-archeologische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

voormalige hoeve met erf, dorps huis en maalderij

gelegen te Kruishoutem (Nokere), Nokeredorpstraat 28;

bekend ten kadaster:

Kruishoutem, 3de afdeling, sectie B, perceelnummers 1D, 1E, 4B, 5A.

Artikel 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Het algemeen belang van de site van de dorpskom van Nokere wordt als volgt gemotiveerd: binnen Kruishoutem is de dorpskom van Nokere één van de vier haast intact behouden voorbeelden van kasteeldorpen met tot de Middeleeuwen teruggaande historische band tussen de kerk met kerkhof, de pastorie en het kasteel met tot op heden behouden tastbaar erfgoed van een uitzonderlijke kwaliteit, visueel met elkaar verbonden door de kasteeldreef en het

dorpspleintje met een aantal representatieve gebouwen die een onlosmakelijke band hebben met de parochiale en lokale geschiedenis van het dorp.

De sociaal-culturele waarde

- De kerk met bewaard afgebakend site van het voormalige kerkhof en de pastorie met omringende pastoretuin vormt een essentieel onderdeel van de Nokerse dorpskom.
- Het 'pastoorpad', de verbinding tussen pastorie en kerk, vormt een tastbare band tussen kerk en pastorie en is bovendien een zeldzaam voorbeeld van deze vroeger veelvuldig aanwezige paden.
- Het kasteeldomein vormt een essentieel onderdeel van een goed bewaarde adellijke site welke naast het kasteel bestaat uit een poortgebouw met conciërgewoning, paardenstallen en kennel, park met dreven, hekken, bediendewoningen en neerhof.
- Het kasteel is het tastbare erfgoed van een maatschappij waar adel en dorpsgeschiedenis sterk met elkaar verbonden waren.
- De familie de Ghellinck, belangrijkste kasteelheren in de 18de en 19de eeuw, hadden een grote invloed op de geschiedenis van het dorp wat blijkt uit het nog bestaande bouwkundig erfgoed (kasteelsite, bediendewoningen, kerk).
- De bediendewoningen, Kasteelstraat 2, 4, 6 en 8, vormen een tastbaar bewijs van de relatie tussen kasteelheer en bedienden.
- De blauw- gele kleuren van het houtwerk van de bediendewoningen verwijzen naar de eigendomskleuren van de kasteelbewoners.
- Het neerhof, gelegen in de kasteeldreef, maakt integraal deel uit van de kasteelsite.
- De herberg, Nokeredorpstraat 26, werd gebouwd op grond van het kasteeldomein en vormt een essentieel onderdeel van het dorpspleintje.
- De herberg, Nokeredorpstraat 26, deed tot 1974 dienst als gemeentehuis van Nokere toen de kasteelheren tevens burgemeester waren.
- De voormalige hoeve met maalderij, ingeplant aan het dorpspleintje op de hoek van de Kasteeldreef, werd opgericht door de kasteelheren en vormt een essentieel component in de sociaal-maatschappelijke context van het dorp van Nokere.
- Het dorpspleintje tussen kasteelsite en kerk heeft een intiem en cultuurlandschappelijk karakter door zijn driehoekige, deels omsloten vorm met centraal ingeplante beschermde Vrijheidsboom, dat door de beschermde gekasseide wegverharding extra gevaloriseerd wordt.

De historische waarde:

- De kerk, teruggaand tot de 12de eeuw, fungeerde als begraafplaats voor de kasteelheren van Nokere.
- Het mobiliair van de St.-Ursmaruskerk werd in de 18de en 19de eeuw geschonken door de lokale kasteelheren.
- Het thans begraasd, de kerk omringend, kerkhof op de oorspronkelijke ovale vorm met 12 hergebruikte ijzeren grafkruisen is een getuige van de vroegere alom aanwezige kerkhoven rond de dorpskerken die samen met de kerk één geheel vormde.
- De vernieuwing van de pastorie in 1772 is een rechtstreeks gevolg van de wet van 25 september 1769 getekend door Keizerin Maria Theresia.
- Het kasteel is een perfect voorbeeld van oud heerlijk verblijf met oorspronkelijk militaire functie dat in de loop van zijn geschiedenis evolueerde naar een residentieel "huis van plaisance".

- Het neerhof is een mooi voorbeeld van het type Vlaamse hoeve met losstaande bestanddelen met gewitte gebouwen en zichtbare, minstens 18de-eeuwse kern. De blauw-gele kleuren van het houtwerk verwijzen naar de eigendomskleuren van de kasteelbewoners.
- De woning en voormalige maalderij zijn een representatief voorbeeld van een kleinschalige agrarische nijverheid in de dorpskern.
- De Vijverdamstraat is aangelegd op een middeleeuwse dam in het moerassig gebied van de Hollebeek die aan de oorsprong ligt van de vijvers en het kasteel van Nokere.

De artistieke waarde:

- De kerk toont een fraai overzicht van ongeveer 700 jaar kerkarchitectuur op het platteland (toren XII-XIII, schip en koor XVI, zijbeuken XVIII, uitbreiding en restauratie in neogotische stijl XIX).
- Het interieur van de kerk herbergt een uniek ensemble geschonken door de lokale kasteelheren onder meer de 17de-eeuwse preekstoel, grafmonument van 1747, lambrisering en zijaltaren van 1788, aanpassingen in academisch neogotische stijl van 1895-1897 met oa. glasramen van G. Ladon en een hoogaltaar van R. Rooms.
- De 18de-eeuwse pastorie is een representatief voorbeeld van landelijke pastorie in Lodewijk XVI-stijl (exterieur en interieur) naar ontwerp van de bouwkundigen Louis 't Kindt en Jean-Baptist Simoens en bezit nog oorspronkelijke 18de-eeuwse schrijnwerk in de benedenverdieping en interieurelementen zoals een schouwboezem met stucwerk.
- Het huidige kasteel is een zeer representatief en gaaf voorbeeld van Lodewijk XVI-architectuur in Vlaanderen waarbij zowel het exterieur als de interne structuur bewaard bleven.
- Het 18de-eeuwse poortgebouw van het kasteel met conciërgewoning en de paardenstallen met manège vormen inherente delen van een representatief en goed bewaard kasteeldomein.
- Het kasteelpark is een getuige van de 18de-eeuwse tuinarchitectuur, gefatsoeneerd in de 20ste eeuw, en maakt samen met de dreven, hekken en vijvers onlosmakelijk deel uit van de kasteelsite.
- De 'Franse Tuin' in het kasteelpark is een fraai voorbeeld van het werk van tuinarchitect René Pechère.
- Het bewaarde zeer fijn stucwerk in het kasteel, o.m. in de hal, mogelijk van de hand van de gebroeders Moretti, de Lodewijk XV-trap en verschillende authentieke doch van elders afkomstige interieurelementen, zijn van een uitzonderlijke kwaliteit.
- De woning Kasteeldreef 4 bewaarde de interne structuur en herbergt een laatgotische schouw daterend van 1736.
- Het pand Nokeredorpstraat 26 is een typisch voorbeeld van 18de-eeuwse landelijke dorpswoning met stedelijke allure en vormt een visuele eenheid en afsluiting van het dorpsplein van Nokere.

De industrieel-archeologische waarde:

- Het maalderijgebouw met bewaarde schoorsteen en infrastructuur met twee maalstoelen en elektrische aandrijving via horizontale riemen op een verticale as is een zeldzaam voorbeeld van lokale industriële bedrijvigheid op het platteland.

De wetenschappelijke meer bepaald dendrologische waarde:

- Een restant van de oorspronkelijke haag rondom het kerkhof bestaande uit Carpinus en Crataegus.
- In de pastorietauin en het kasteelpark komen verschillende merkwaardige bomen voor die door hun omvang of soort dendrologisch uitzonderlijk waardevol zijn zoals onder meer:
  - Twee linden (Tilia) van respectievelijk 177 cm en 280 cm omtrek (gemeten op 1,50 m hoogte)
  - Hazelaar (Corylus avellana) met een omtrek van 242 cm (gemeten op hoogte van 30 cm) Mogelijk gaat het hier om één van de oudste bekende hazelaars van Vlaanderen.
  - Tamme kastanje (Castanea sativa)
- Haag rondom de pastoorstuin bestaande uit: Hulst (Ilex Aquifolium) en Haagbeuk (Carpinus)
- Beuk (Fagus Sylvatica) met een omtrek van 534 cm (op een hoogte van 1,50 m)
- Canadapopulier (Populus x Canadensis) voor het N.- toegangshek van het kasteeldomein met een omtrek van 402 cm (op een hoogte van 1,50 m).

Artikel 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 09-02-2002

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN